

NEDERLANDSE VERTALING VAN DE
VITA SECUNDA SANCTI LIUDGERI

(Diekamp blz. 54) <https://sammlungen.ulb.uni-muenster.de/hd/content/pageview/2522679>

Hier begint de levensbeschrijving van onze vader Liudger.

Liudgers veelvoudige verdiensten openbaren God door zijn getuigenis. Er zijn overduidelijke bewijzen van heilbrengende tekenen over de roem en eer die hij bij God geniet. Want op de plaats van zijn stoffelijk overschot hebben vele zieken genezingen ervaren, bovendien hebben zij die niet bij het graf waren, in hun nood zijn kracht zo vaak ondervonden, dat het onmogelijk is, deze zaken te noemen, want ze overschrijden de voor het schrijven nodige ruimte. Inderdaad vindt men, als men uit de overvloed (van gegevens) iets weten wil, een korte samenvatting. In dit kleine gedenkboek beschrijven wij wie Liudger was en waar hij vandaan kwam, bovendien zijn leven en zijn daden.

1. Liudger was, in de tijd van Karel de Grote, de eerste bisschop van de Friezen en Saksen. Het grootste deel van deze volken bewoonde de vijf regio's van Friesland en het West-Saksische gebied. Liudger ontnam hun het heidendom en bracht hun het geloof in Christus. Reeds vroeger kwamen uit het land der Angelen al tamelijk veel "mensen van God" hier naar toe die zich uit liefde voor God tot de vrijwillige pelgrimstocht aangetrokken voelden. Zij verlieten hun land en hun familie en namen de moeite de gebieden van onze vaders bekend te maken met Christus. Onder hen was de voortreffelijke leraar Willibrord en zijn metgezellen, waaronder Wynfried, ook Bonifatius genoemd. Deze mannen hadden Wrising, de grootvader van de gezegende Liudger, als vriend en vertrouwing. Zij werden door hem, zijn zonen en familie krachtig ondersteund bij het brengen van het evangelie aan de heidense volken. Tenslotte is Wrising indertijd op onverschrokken wijze de onderdrukten te hulp geschoten; hoewel zelf heiden, is hij opgestaan voor de gerechtigheid. Hij is door de slechte Friese koning Radbod uit zijn vaderland verjaagd en naar het rijk der Franken verdreven. Daar leerde hij de christelijke religie kennen en werd na de dood van de goddeloze koning door beroemde Frankische vorsten opnieuw naar zijn stam terug gezonden. Hij bracht zijn vaderland het geloof in Christus en was de eerste van zijn familie die de christelijke belijdenis aflegde.

2. Wrisings jongste zoon, met de naam Tiadgrim, was de vader van de heilige man Liudger, zijn moeder heette Liafburg. Aan deze vrouw wilde de almachtige God, "die roept wat nog niet is, gelijk wat al is" een wonder van Zijn erbarmen tonen, zoals wij geloven, door de verdiensten van de jongen die zij nog zou baren. Liafburg had namelijk van haar vaderskant een heidense grootmoeder, die uit ergernis omdat haar zoon alleen maar dochters kreeg, het bevel gaf om in het uur dat de moeder van de gezegende Liudger werd geboren, haar in het water te verdrinken. Op haar gruwzame aanwijzing werd Liafburg door een knecht, die daartoe opdracht had gekregen, in een tobbe vol water ondergedompeld. Maar zij strekte haar armpjes uit en greep met beide handen de rand van de tobbe. Zo begon het kleine meisje, dat nog geen uur oud was, met alle kracht die in haar was de knecht te weerstaan om niet te worden verdrinken. Tijdens haar worsteling op leven en dood kwam - rechtstreeks door een wonderbare beschikking van de barmhartige God- een buurvrouw voorbij. Vol medelijden trok zij de kleine uit handen van de man die het kind onder water duwde en rende naar huis en liet haar een beetje honing proeven. Een zuigeling doden die al iets had gegeten, was bij de heidenen niet toegestaan. De achtervolgers, die met het ombrengen van het meisje waren gestopt, zagen dat hun goddeloze werk was verhinderd. Zij durfden ook niet hun briesende bazin te vertellen hoe het gegaan was. Zij gaven de buurvrouw toestemming om het meisje stiekem op te voeden. En zo werd het, nadat de vervloekte grootmoeder gestorven was, aan haar moeder terug gegeven.

3. Toen Liaburg In het begin van haar huwelijk in verwachting was van de heilige jongen, gebeurde het dat ze struikelde tijdens een haastige beweging en verkeerd terecht kwam. Een scherpe paal, die over haar heen gevallen was, boorde zich in haar zijde. Daarom geloofde iedereen dat zij in korte tijd haar leven zou verliezen of op zijn minst dat haar ongeboren kind zou sterven. Op wonderbaarlijke wijze werd zij spoedig en onverwachts weer gezond, en het kind dat enkele dagen later het licht der wereld aanschouwde, leek geen letsel te hebben opgelopen. Zodra de jongen kon praten en lopen, gaf hij toen reeds aan God in woord en daad te willen volgen, want als kleine jongen gaf hij niet om onnutte dingen, liet zich niet door onbeduidende dingen blij maken en gaf niet om spelletjes. Hij toonde geen interesse voor de dagelijks dingen, dat was hem door de Vader der zielen ingegeven. Als kleine jongen kreeg hij belangstelling voor boeken. Hij begon boomschors te verzamelen, die wij meestal voor verlichting gebruiken. De boomschors leek op stukken rundleer die gebruikt worden om boeken samen te stellen. Met een riethalm en een soort zwarte vloeistof begon hij schrijvers na te doen.

4. Daarna vroeg Liudger zijn ouders hem te laten leren schrijven. Snel voldeden zijn ouders aan zijn verzoek. Zij vertrouwden hem toe aan een zekere Gregorius, een man van grote verdiensten. Hij was leerling en tegelijkertijd navolger van de heilige martelaar Bonifatius. Gregorius was als priester verbonden aan de bisschopsstoel van Utrecht. Onder zijn deskundige supervisie, werd Liudger in wetenschap en in dienst van God gevormd. In het klooster van Utrecht kreeg hij de tonsuur. Hij was om zijn zeer kalme gedrag bij iedereen geliefd.

5. Ondertussen kwam een eerbiedwaardige man met de naam Alubertus over uit het land der Angelen, die het onwetende volk in de Friese gebieden wilde helpen bij het geestelijk onderricht. Abt Gregorius gaf hem graag onderdak. Toen men ontdekte hoe schrander Alubertus was, vroeg Gregorius hem om koorbisschop te worden. Maar dat wimpelde Alubertus af met de verklaring dat hij door zijn eigen bisschop gewijd wilde worden. Daarop zond Gregorius hem naar zijn vaderland terug, om hem door genoemde bisschop te laten wijden. Alubertus nam Liudger mee, die daar de wijdingsgraad van diaken ontving. Want Gregorius zelf bekleedde, zoals vermeld, alleen als priester de bisschopszetel.

6. In dezelfde tijd leidde in de bisschopsstad York de verdienstelijke en beroemde leraar Alkuïnus de school. Hij deelde zijn grote kennis met zijn scholieren, die overal vandaan kwamen. Nauwelijks waren Alubertus en Liudger daar aangekomen of Liudger won het vertrouwen van Alkuïnus. Tijdens zijn verblijf ondervroeg Liudger hem vlijtig over de geestelijke geschriften. Nadat echter Alubertus en Liudger de heilige wijding ontvangen hadden en naar Gregorius, die hen gezonden had, teruggekeerd waren, nam Alubertus samen met Gregorius de last van het vrome werk op zich. Bij zijn terugkomst dacht Liudger er voortdurend over na op welke wijze hij kon terugkeren naar York. Hij had een hartstochtelijk verlangen om te studeren bij Alkuïnus. Omdat hij daar zo vaak aan dacht, gaf Gregorius, tegen zijn zin, ten slotte toestemming om te gaan. Met zijn hulp en die van zijn eigen familie bereidde Liudger zich voor op de reis in den vreemde en keerde naar Brittannië terug. De eerbiedwaardige leraar Alkuïnus nam hem vriendelijk op en behandelde hem met grote genegenheid. Drie jaren lang onderwees Alkuïnus Liudger met vaderlijke zorgen in het klooster van de monniken. Halverwege het vierde jaar stuurde hij hem goed geschoold naar het vaderland terug. En zo steeg Liudger - enerzijds omdat hij vooruitgang had geboekt in zijn aangename omgangsvormen, anderzijds vanwege zijn kennis van de heilige Schriften- nog meer in aanzien van zijn leermeester; dus hechtte hij zich nog meer aan zijn geestelijke vader als een vlijtige leerling.

(Latijnse tekst nr. 6 en zo verder)7. Terwijl dit plaats vond, meldde zich ook een andere man, met de naam Liawin, die gehoor gaf aan Gods roeping van zijn (overzeese) stam, dat zijn de Angelen, teweeggebracht had.

Hij vertelde dat hij driemaal door de almachtige God was gemaand om zijn land te verlaten, om op deze plaats bij de Friese volken de Blijde Boodschap van onze barmhartige Heer te verkondigen. Hij verzocht Gregorius hem de bewuste plaats te tonen. Gregorius was verblijd over het goddelijk erbarmen en zond hem naar het grensgebied van de Franken en Saksen aan de rivier de IJssel, bij de plaats die Deventer heet. Als begeleider en medewerker van Gods Woord gaf hij hem Marchelm, dienaar van onze Heer mee, die zelf ook tot de stam der Angelen behoorde en van kindsaf door de heilige Willibrord opgevoed was. Nadat Liafwin kerken had gebouwd en zeer vele mensen tot de Heer bekeerd had, beval hij zijn heilige ziel aan de Heer en verleende de plaats Deventer de eer om zijn stoffelijk overschot te begraven. Echter na zijn dood verwoestten de Saksen, in hun woede tegen de daar levende christelijke gemeente, alles. Deventer werd geplunderd en in brand gestoken. Ook de kerk werd in brand gestoken, maar het lichaam van Liafwin konden ze, hoewel ze daar lang naar zochten, niet vinden.

8. In die tijd ging ook Gregorius naar zijn Heer en Albricus volgde hem op in het ambt van bisschop. Als iemand wil weten welke grote rechtschapenheid Gregorius belichaamde, dan moet hij het boekje lezen dat Liudger samenstelde als beloning voor het goede onderricht en als aandenken aan Gregorius. In dit boek heeft hij in roemvolle bewoordingen beschreven wat hij wist over de eerste aankomst van de heilige martelaar Bonifatius, zijn prediking aan en zijn wijding van andere bekeerlingen. Vervolgens toonde Albricus Liudger zijn grote genegenheid. Hij had Liudger als kind gekend als volgeling van Gregorius tijdens het onderwijs, en stelde hem aan als helper in de bisschoppelijke zielzorg. Daarom liet hij alles boven het gebeente van Liafwin, de belijder van Christus, afbreken en de afgebrande kerk weer opbouwen. Liudger gaf direct gevolg aan de oproep, maar bij zijn aankomst in Deventer kon hij het lichaam van de heilige niet vinden. Toch begon hij een Godshuis op te richten op het terrein waar hij het lichaam vermoedde. Maar 's nachts stond in een visioen Liafwin, de dienaar van God, voor hem en zei: "Je doet er goed aan, broeder Liudger, dat je deze verwoeste plaats opnieuw bewoonbaar maak. Mijn lichaam, dat je hebt gezocht, zul je onder de zuidmuur begraven vinden." Zo gauw Liudger 's morgens vroeg overeenkomstig het visioen het lichaam ontdekt had, verlegde hij het kerkgebouw naar het zuiden en legde hij binnen de kerk voor de heilige van God een eerbiedwaardig graf aan.

9. Terwijl Liudger alles in Deventer in orde liet brengen en de daar aanwezige christenen door zijn toedoen veelvuldige troost gaf, ging hij met andere dienaren van God naar Friesland. Zijn bisschop had hem opgedragen of hij misschien daar een aantal mensen iets over het geloof van Christus kon bijbrengen. Daarna onderwierp Liudger de duistere heidenen met zulke overtuigende bewijzen en met zo'n gevoelige zachtmoedigheid, dat zij het zelfs toestonden dat hun heiligdommen voor hun ogen verwoest werden. Het in de tempels in grote hoeveelheden aangetroffen goud en zilver stuurde Albricus door naar de schatkamer van de koning, hij zelf hield volgens de regels van (koning) Karel een deel voor zich zelf.

10. Albricus liet Liudger tot priester wijden, toen hijzelf in de stad Keulen tot bisschop werd ingezegend, en zette hem in <als leraar> der kerk in de streek Osteracha, waar de heilige Bonifatius met de martelarendood gekroond is. Liudger wilde voor zover mogelijk bij de stam der Friezen, waarin al een kleine kern van nog niet afgerond Christendom aanwezig was, het werk des Heren, afmaken.

11. Gedurende drie seizoenen, namelijk het voorjaar, de zomer en de winter, bleef Liudger daar plichtsgetrouw het geloof verkondigen. Voorts leidde hij in de herfst het klooster van Utrecht om de kloosterregels te bewaken. Want de eerwaardige bisschop Albricus had deze opdracht in afwisseling verdeeld onder vier godsdienstleraren. Hijzelf vervulde het ambt in het voorjaar, als zijn aanwezigheid

hoogstpersoonlijk het meest nodig was. In de zomer nam Adalger de leiding over, in de winter Thiadbert, in de herfst, zoals gezegd, Liudger.

12. Toen Liudger in het klooster van Utrecht op de plaats van de bisschop zijn ambt bekleedde, verscheen hem op een nacht na beëindiging van de Metten, net toen hij uitgeput van de stille gebeden wilde gaan slapen, zijn gestorven pleegvader Gregorius en zei met zijn gewone vertrouwelijkheid: "Broeder Liudger, volg mij." Toen volgde Liudger hem, waarbij het hem leek alsof Gregorius naar een hoger gelegen oord opsteeg. Daar droeg Gregorius zoiets als een stukjes dierenhuid (perkament) en kledingstukken erbij en strooide ze voor Liudger. Vervolgens liet hij Liudger deze spullen op stapeltjes leggen. Zo gauw Liudger drie hopen had opgestapeld sprak, Gregorius: "Verdeel dat goed onder de minderbedeelden, van hen wil ik er jou genoeg geven." Vervolgens beroerde Gregorius hem met het teken van het heilig <kruis> , toen hij zag dat Liudger hem herkend had, en liep weg. 's Morgens vroeg , toen Liudger de kloosterproopst Haddo en Marchelm – over hen hebben wij reeds gesproken - de droom vertelde, antwoordde Marchelm direct daarop: "Broeder Liudger, je moet het in geen geval voor een onbetekenende droom houden. Want je zult tot het ereambt van bisschop verhoogd worden, en je zult aan drie volken de geschenken des Heren verdelen". Daarop zei Liudger: "Zo geloof mij, dat ik alleen maar hier plaatselijk wat nuttigs kan bewerkstelligen!" Voorwaar, zou Marchelm het alleen als simpel vermoeden of als een voorgevoel uitgesproken hebben – alles kwam zoals hij het gezegd had.

13. Liudger bleef zeven jaar lang in gindse landstreek van westelijk Friesland. Hij sloofde zich uit onder heidenen en nog niet onderwezen christenen met grote inzet, inzicht en uithoudingsvermogen, zo onderwees hij een nieuw volk in deemoedig geloven. Zodat zijn wonderbare daden tot op heden nog herinneren aan die gemeenschappen, die hij bekeerde van afgodsbeelden en hen een Christelijke levenswandel leerde.

14. In tussentijd trok de Saksenvorst Widukind het land door en vervolgde de christenen. Met een leger onder zijn aanvoering drong hij Friesland binnen, stak kerken aan, verdreef de dienaren Gods en dwong de Friezen tot aan de rivier Vli, van het geloof in Christus af te stappen en weer te geloven in de oude gebruiken van dwaalleer. Toen dacht Liudger de gebeurtenissen te moeten ontwijken, vooral omdat in diezelfde tijd zijn bisschop Albricus uit de wereld was gekomen. Hij verliet het Friese land, nam zijn jongere broer Hildergrim met zich mee, die van hem deskundig onderwijs kreeg, en trok naar Rome. Toen Liudger daar paus Leo III (dit moet paus Hadrianus I zijn, 772-795) de reden van zijn reis verklaarde, ontdekte de zalige kerkvorst, deels door gesprekken met Liudger, deels dankzij de ingeving door de Heilige Geest, welke heilige plannen Liudger in gedachten had, toen deze hem vertelde dat hij op de grond die hij van zijn vader had geërfd een klooster wilde bouwen. De paus toonde hem grote hulde en schonk hem relikwieën van onze Heiland alsook van de heilige Moeder Gods Maria en van de heilige Apostelen Petrus en Paulus, als herinnering aan hen, voor het klooster waarvan Liudger gesproken had.

15. Toen verliet Liudger Rome en vertrok naar Benevento om in het klooster van de heilige Benediktus de principes van de zalige kloosterregels in ogenschouw te nemen en aan te leren. Maar ook om daar een poosje in wat meer vrijheid wat rust te kunnen vinden. Want de abt van het klooster was van naaste familie. En zo bleef Liudger daar twee jaar. Weliswaar wilde hij nog meer aanspraak maken op deze heilige gastvrijheid. Maar toen verzocht de roemrijke Keizer Karel, die van Alkuïnus over Liudgers goede reputatie had gehoord, Liudger tot tweemaal toe om bij hem te komen. Alkuïnus was de toenmalige leermeester van Liudger die in die periode vanuit Brittannië naar het rijk der Franken was gekomen. Het was ook Alkuïnus die de brieven voor de uitnodiging schreef.

16. Nadat Liudger door Alkuïnus bij de keizer was gebracht en was aanbevolen, sprak de keizer: "Uit twee kloosters mag je vrij kiezen, het ene grote waarin een gezelschap maagden woont, het andere kleine dat door mannen wordt bewoond die de Heer dienen volgens de regels van de kanunniken." Liudger dankte de keizer voor het grootse aanbod en zei dat het mannenklooster hem het beste paste. En zo schonk de keizer hem een klooster in Brabant, dat Leuze heet, met alles erbij wat bij een klooster behoort.

17. Juist in die periode onderwierpen de Franken vijf gebieden in het oosten van Friesland, bovendien een eiland dat Bant genoemd wordt. De eilandbewoners beloofden dat ze het christelijk geloof wel wilden aannemen, als er iemand was van wie zij de taal konden verstaan. Daarop nam de keizer de onderwerping met plezier aan en vertrouwde de opdracht aan Liudger.

18. Toen Widukind werd verslagen of bekeerd, werd een vrome abt met de naam Benrad door de koning als geloofsverkondiger naar de West-Saksen gezonden. Niet veel later ging Bernrad tot zijn Heer. In het Frankenrijk kon men moeilijk iemand vinden die graag wilde preken onder de barbaren. Terwijl keizer Karel hierover ernstig nadacht, werd op datzelfde moment een bisschop voor de stad Trier gezocht. En zo stelde de koning Liudger het bisschopsambt van de kerk in Trier voor. Liudger antwoordde dat juist deze kerk op geen enkele manier behoefte aan hem als bisschop heeft. Er zijn bij jullie toch veel geleerdere mannen aanwezig voor dit eerwaardige ambt. Het zou veel beter zijn, als hij de geestelijke leiding op zich zou nemen van een of ander nog te onderrichten volk. Als het de koning behaagde, wilde hij, Liudger, wel vrijwillig deze last bij het volk van de Saksen op zich nemen. Met dit antwoord van Liudger was de koning erg in zijn nopjes en hij zette Liudger met de beste gelukwensen in als herder in het westelijk gebied van de Saksen. Hiermee werd het droombeeld van de drie stapeltjes vervuld, dat Liudger lange tijd geleden gehad had. Liudger deed zijn uiterste best en nam zich voor Gods werk zo goed mogelijk uit te voeren. Vol toegewijde ijver en met al zijn kracht bekeerde hij de heidenen. Hij verwoestte de bakermat van de oude dwaalleer, riep de bevolking op naar de kerken, die hij opgericht had en verdeelde de priesters over het land, die hij zelf tot eerwaardige mannen opgeleid had. Hij maakte zijn geloofsleer door menslievende omgang en grote menselijkheid zo acceptabel, dat hij met Gods hulp in Friesland en Saksen, zoals het geschreven staat, "het volk voor de Heer bereid maakte".

19. Op zijn verzoek om ook andere stammen het Evangelie te mogen verkondigen en ook hun de kennis van God onder de aandacht te brengen, bracht Liudger met hulp van keizer Karel een bezoek aan het eiland Forstesland in het grensgebied tussen de Friezen en de Denen. Het eiland werd genoemd naar Fosete, die volgens het geloof van de dwaze heidenen een god was. Nauwelijks was het schip genaderd, men kon het eiland al zien, of daar nam Liudger het kruis in de handen en zong de volgende psalm: "God sta op, Zijn vijanden stuiven uiteen, die Hem haten vluchten voor Zijn aangezicht." Ziedaar, plotseling zagen allen die op het schip waren een zeer dichte nevel, alsof het rook was, van het eiland opstijgen en zich daarboven samenballen, waarna de wolk weer net zo verdween. "Jullie weten", zei Liudger tegen zijn gevolg, "dat deze nevel tot een vliegende demon behoort, die alleen de Heer van deze plek heeft verdreven, alsof hij onze reis zou willen verhinderen." Opgewekt betrad Liudger het eiland en predikte het Woord des Heren. God had aan de woorden van Liudger zo'n kracht meegegeven, dat allen die het geloof aan Christus beleden, in een bron gedoopt werden. De tempel van Fosete werd verwoest en kerken werden gebouwd. De vorst der krijgers van het eiland vroeg Liudger om zijn zoon Landricus, te dopen. Deze Landricus hebben wij later bij de stam der Friezen gezien als een vrome priester.

20. Aansluitend dacht Liudger erover ook de Noormannen voor de verkondiging van het Evangelie te bezoeken. Maar toen koning Karel hem dat niet toestond werd Liudger - vol van liefde voor God en de

naasten - bedroefd, enerzijds omdat de verlossing van de Noormannen opgeschoven werd, anderzijds omdat hij voelde aankomen, dat door hen onze zonden bestraft zouden worden. Toen er nog geen angst voor de Noormannen heerste, waarschuwde Liudger toch vaak voor verwoesting en ellende die door hun hand zouden losbarsten. Terwijl hij bij de zee op een plek verbleef met de naam Werina, verscheen hem bovendien een bepaald droombeeld. Met de uitleg, dat met deze droom het genoemde onheil werd aangeduid, moest Liudger hevig wenen, toen hij de volgende morgen met zijn zuster Heriburg sprak. Geschrokken door zijn tranen begon Heriburg ook te wenen en smeekte hem dat hij haar de reden van zijn grote treurnis zou openbaren. Daarop sprak Liudger: "Ik heb erover gedacht, om op deze plaats een klooster te bouwen, maar dat zal op mijn wens in geen geval gebeuren mogen, omdat door onze zonden deze lieflijke omgeving een woestenis zal worden." Toen vertelde hij haar, hoe hij gedroomd had van een soort zwarte wolken die hij van de Noordzee geleidelijk zag opstijgen. Even later waren dichtere stapelwolken gevolgd, tenslotte wentelden verschrikkelijke hoeveelheden onweerswolken zich in een razend tempo omhoog en bereikten de zon. Nog maar net hadden de voortstuwende wolken de zon bereikt, of zij vluchtte van haar plaats, tot zij tenslotte door de achtervolgende duisternis van de hemel weggejaagd werd en helemaal niet meer was te zien. Toen de hemel met wolken bedekt was, beefden alle mensen uit angst voor de monsterlijke duisternis en ieder vreesde voor zijn leven. Terwijl de bewoners van het land nog lang deze bedreiging vreesden, flitsten opeens vanuit het zuiden lichtstralen op, de zon kwam te voorschijn en verjoeg de dicht op elkaar gepakte wolken. Toen de zon op zijn plaats was teruggekeerd, heeft zij al die duisternis voor zich uitgedreven naar het noorden, vanwaar de duisternis was gekomen. En Liudger voegde daaraan toe: "De tijd zal snel komen, waarin rovende en op buit beluste Noormannen verantwoordelijk zijn voor oorlogen in deze streken". "Dat ik toch dit ongeluk niet hoeft te beleven!" sprak Heriburg. "Je zult het beleven", antwoordde Liudger, "en je zult deze vreselijke gebeurtenissen met eigen ogen zien. Mij is het daarentegen vergund niets dergelijks meer in levende lijve te hoeven ervaren." Maar eens zal God hen op gerechte wijze tuchtigen en hun een halt toeroepen. Het leed dat de Noormannen anderen aangedaan hebben, zal hun worden vergolden." Zolang Liudger bleef leven was er zo'n vanzelfsprekende vrede, dat niemand ook maar een vermoeden had van zo'n groot onheil. Maar spoedig, een jaar na zijn dood, begon het binnendringen dat voorspeld was, en Liudgers profetie werd door deerniswekkende ervaringen bevestigd. Wij hopen toch dat de troost van Gods barmhartigheid, die Liudger evenzeer voorspeld had, net zo zal volgen, als de tijd van ontferming gekomen is.

21. Zoals we al berichtten wilde Liudger weliswaar ook de Noormannen en nog meer heidense volken helpen door prediking van het Evangelie, maar had hij het verzoek afgewezen zelf bisschop te worden. Voortdurend had hij zijn leerlingen verzocht, dat een van hen in plaats van hem, zich tot bisschop zou laten wijden. Dat wist, Hildibald, de heilige aartsbisschop van de Keulse kerk echter te verhinderen, hij was in vriendschap zeer met de zalige man verbonden, toen hij zei dat alleen Liudger gewijd mocht worden. Toen antwoordde Liudger door grote schroom gegrepen met die zin der Apostelen: "De bisschop moet een onberispelijke man zijn," en daarom kwam hij, Liudger, een die het bisschopsambt onwaardig was, niet in aanmerking, omdat hij in vele dingen niet volmaakt was. Tenslotte liet Liudger zich toch door Hildibalds gezag en de eensgezinde instemming van zeer veel mensen overwinnen en aanvaardde als iemand die eigenlijk alleen het werk van een bisschop verrichten wilde, tegen zijn wil ook dit ambt. Inderdaad werd door zijn leerlingen bericht dat Liudger, afgezien van zijn andere deugden, zich voornamelijk daarom moeite heeft gegeven, erebaantjes te vermijden, en lovende verhalen over hem altijd gevreesd heeft. Daarom wenste hij dat de genade der genezingen en der tekenen, die de heer door hem bewerkstelligde, zodanig verborgen zouden zijn, dat hij ze voor alles ronduit geheim gehouden zou willen weten.

22. Toen Liudger wegens het verkondigen van de Blijde Boodschap in Friesland in een dorp met de naam Helwerd kwam, werd hem een blinde met de naam Bernlef voorgesteld, die Liudger smeekte

om genade voor zijn blindheid, die hem al voor drie jaar overvallen was. Bernlef werd door zijn burenen zeer geliefd, omdat hij een aangename man was, die het verstond om de daden en veldslagen der oude koningen mooi voor te dragen en zich daarbij begeleidde op de luit. Maar hij was al meer dan drie jaar zodanig door aanhoudende blindheid getroffen, dat nog niet het kleinste lichtpuntje overbleef. Toen Liudger hem met vrolijk gezicht aankeek, vroeg hij Bernlef, of hij bij hem boete(doening) wilde doen. Daarop ontving Liudger van Bernlef de belofte om boete te doen, en zo liet hij hem de volgende dag bij zich komen. De volgende dag, toen de man Gods uitreed, kwam de blinde Bernlef hem tegemoet. Terwijl de blinde Liudgers paard bij de teugel pakte, leidde de dienaar Gods hem van de mensenmassa vandaan en verkondigde Bernlef, die zijn zonden bekend had, boete. Tenslotte drukte Liudger hem het teken van het heilige Kruis op de ogen, hield hem zijn hand voor het gezicht en vroeg hem of hij iets zag. Bernlef antwoordde met grote vreugde dat hij Liudgers hand kon zien. Daarop gingen ze weg, tot ze bij het volgende dorp kwamen, en Liudger liet Bernlef stuk voor stuk de bomen en alle gebouwen zien. "Dank God", zei Liudger, "die allen verlicht", leidde Bernlef naar de kerk en liet hem samen met hem bidden en God voor zijn genezing danken. Bovendien verplichtte hij hem met een eed niet voor Liudgers dood te vertellen, hoe hij zijn licht in de ogen gekregen had. Bernlef hield zich aan de afspraak van de man Gods en deed een paar dagen alsof hij blind was, hij liet zich door anderen leiden. Na Liudgers dood verzwegen Bernlef niet meer, hoe het gebeurd was. Daarop behield hij zijn gezichtsvermogen, dat hij eenmaal gekregen had, en sloot zich aan bij de groep die Liudger vergezelde, leerde gebeden en psalmen, zoveel hij kon uit het hoofd en had het diepste vertrouwen in God.

23. Ondertussen gebeurde het dat Friesland vanwege de opstand van een paar boosaardige mensen van het geloof viel. Omdat het voor Liudger noch voor de zijnen een veilige plek was, maakte hij zich bezorgd om de zielen die te gronde zouden gaan en hij vreesde in het bijzonder voor de allerkleinsten die verloren zouden gaan en zouden sterven, voordat ze gedoopt zouden zijn, voordat de opstandelingen verslagen zouden worden. Daarom liet hij deze Bernlef van huis tot huis gaan, want Bernlef was zijn door zijn vriendelijk optreden overal bekend en gewaardeerd, zodat het hem gelukte de moeders ervan te overtuigen om hun zuigelingen te laten dopen, terwijl hij hen in de naam der Heilige Drieuldigheid onderdompelde en het water eenvoudig in de naam van God zegende. Door zijn inspanningen om zijn opdracht zorgzaam te vervullen, doopte hij vele kinderen. Later heeft Liudger, diegenen die men levend terugvond na de woelige tijd met de heilige olie geconformeerd (vormsel toedienen). Toen de vrouw van Bernlef in zeer groot verdriet klagend aan zijn sterfbed stond, temperden haar tranen toen hij zei: "Als ik aan God iets zou vragen, dan zul je mijn dood niet lang overleven". Weliswaar had ze dit antwoord in gezondheid en welbevinden aan gehoord, maar veertien dagen later volgde zij hem in de dood.

24. Ofschoon Liudger alle arbeid van deze aard verbergen wilde, was het hem toch – dankzij Gods openbaringen- niet gelukt. Er is een dorp met de naam Ahlen in Saksen in de regio Sudhergo. Op zijn rondreis door zijn kerspel kwam Liudger hier door heen. Toen hij daar op een dag aan tafel zat, hoorde men buiten een arme schreeuwen en Liudger vol angst smeken dat het de bisschop mocht behagen, een blinde aan te zien. Toen snelde de diaken, wiens opdracht het was, naar de man toe met brood en eten en gaf het hem in de verwachting dat het om iemand ging die bedelde om levensonderhoud. De arme weigerde het aan te nemen en zei dat hem wat anders scheelde. Daarop gaf men hem iets te drinken. De arme antwoordde dat hij dat niet wilde, ook was hij niet gekomen om aalmoezen te vragen, maar alleen om tot de bisschop toegelaten te worden, opdat hij een blinde zou helpen. De diaken begreep niet wat de arme wilde en stuurde hem weg en keerde naar het huis terug. Toen de arme, die buiten stond, opnieuw begon te roepen en steeds luider schreeuwde, keek Liudger eindelijk om zich heen en vroeg de diaken: "Waarom geef je geen aandacht aan wat je hoort?" De diaken antwoordde: "Ik heb hem al eten en drank gebracht, maar hij wil daar niets van hebben." "Geef hem een dinar," zei Liudger. Maar toen de arme het geldstuk niet wilde aannemen liet

de bisschop hem bij zich komen. Toen de man voor hem stond sprak Liudger hem aan: “Wat heb je broeder? Wat is het dat je verlangt?” Toen zei de arme: “Maak dat ik zien kan, ik bezweer het je bij de liefde van God.” “Je zult weer zien,” sprak Liudger, “door de liefde van God.” Zo kon op wonderbare wijze – omdat de man namelijk niet op gebiedende wijs, maar in bewondering zijn verzoek had gedaan – de arme direct weer zien. Nu werd hem opgedragen aan tafel te komen. Hij at en dronk vrolijk en ging daarna zijns weegs.

25. Op een keer kwam Liudger in een kerk die Billerbeck heet. Toen probeerde een vrouw uit de omgeving die gehoord had dat de bisschop zou komen, van te voren hem met een geschenk te paaien. Zij was voornaam van geboorte, maar was ongeoorloofd gehuwd. Daarom gaf ze ook als geschenk een grote aardewerken pot vol met de beste honing. Liudger bekeek de pot en weigerde hem aan te nemen. Enige jongelui uit zijn school echter die erg begerig waren, beloofden dat ze de bisschop zouden overreden en namen de honing uit de hand van de boodschapper aan. Overigens vonden ze, toen de bisschop al naar de mis wilde lopen, geen andere plek om de pot te verstoppert dan onder het houten altaar, dat aan alle kanten met linnen omkleed was. Kort daarop echter, toen Liudger zich over het altaar boog en de lippen tot een gebed opende, brak de honingpot onder het altaar plotseling met een heftige knal in kleine stukjes uiteen. Toen veegde men met een bezem de honing die over de tegelvloer stroomde bij elkaar en gooide ze naar buiten en vierde daarna de mis. Vanaf nu rustte de heilige niet, totdat hij de ongeoorloofde echtverbintenis verbroken had, stuurde bovendien ook de man die dergelijke misdaad begaan had weg en verbande hem als onverbeterlijk uit zijn vaderland.

26. Juist de meest geloofwaardige mannen uit Liudgers schare van scholieren berichtten net, dat op een gegeven moment, toen Liudger op hofbezoek door het gebied dat de bewoners Hessen noemen, reisde door zijn gebeden een dode tot leven gewekt is. Deze man was namelijk wegens diefstal van paarden die toebehoorden aan de Saksenhertog Widukind, op de volgende wijze tot de dood veroordeeld: hij moest op het veld aan een stam gebonden, door spitse palen en stenen die naar hem geslingerd werden om het leven komen. Toen dat gebeurd was, liet men het levenloze lichaam op het veld liggen. Echter Liudger kwam op die plek langs en vernam dat de dode een Christen geweest was. Dus zond Liudger boden naar Widukind met het verzoek het lichaam te mogen begraven. Hierop liet hij, ofschoon het lichaam van het vlees ontdaan was, de ledematen op een mantel leggen en in zijn tent brengen, totdat voor de begrafenis een graf gereed was. Het graf was uitgegraven, maar toen het lichaam in het graf werd gelegd en de bisschop er naast stond, zei Liudger: “Haal hem weer uit het graf, want er is nog leven in hem.” Nauwelijks was het lichaam omhoog gehaald, of hij begon te ademen. Hij werd in de tent teruggebracht en kwam weer bij bewustzijn. Liudger liet zijn wonden verbinden en in korte tijd kwam de man weer op krachten. Nog steeds staat op deze plaats een stenen kruis, dat door de inwoners is opgericht, als herinneringsteken aan dit wonder. Dit veld wordt, naar de naam van de man die Buddo heette, tot op heden het Buddenfeld genoemd.

27. Op een van zijn predikreizen door Friesland kwam Liudger in de stad met de naam Leer aan de oever van de rivier de Leda. Liudger riep de vissers van de plaats bij zich en vroeg hun, vanwege zijn gasten die hem begeleidden, te proberen een steur te vangen. De vissers verbaasden zich over dit verzoek en vertelden hem dat het seizoen waarin vissen van deze grootte gevangen kon worden, allang voorbij was. Van hen had niemand ooit gehoord dat in deze tijd waarin de winter naderde, iemand een vis van deze soort gevangen had. Tegen hen zei Liudger: “Niets is voor God moeilijk, want hij kan op elke tijdstip voor de zijnen het nodige bezorgen.” Op zodanige wijze door Liudger overtuigd, begonnen de vissers op de gebruikelijke wijze het sleepnet door het water te trekken. En zie daar, plotseling, toen zij de ogen naar boven richtten, zagen zij een grote vogel van de hemel naar hen toe duiken. En terwijl de vissers hun scherpe blik ingespannen op hem richtten, zeiden ze tot elkaar: “Inderdaad heeft deze vogel overeenkomst met een vis.” Daarover verwonderden zij zich ook en

waren verstart van angst, want wat er uitzag als een vis of een vogel, stortte naast hen in het water. Nauwelijks waren ze naar de plek geroeid waar hij was neergeplonsd, of een wonderbaarlijke grote vis, die men steur noemt, zwom in hun net. Net zo groot als de man Gods gewent had. Deze vis brachten ze naar de bisschop. Tegen de vissers zei Liudger: "Laat ons de almachtige God danken, die <alle> schepselen te eten geeft." Liudger vermaande de vissers, dat zij niet mochten vertellen dat wat er gebeurd was een bewijs was voor zijn eigen heiligheid of voor zijn verdienste.

28. In Saksen ligt een voor vele mensen bekende stad, die Meppen heet. Toen de heilige bisschop in die omgeving kwam, zag hij niet ver van de weg een volksoploop, die op zondag bijeengekomen was. Daarom wendde Liudger zich daarheen en wilde weten wat de aanleiding was voor de samscholing van deze aard op deze dag. Toen zag hij hoe men op de heuvel waar de mensen omheen zaten, voor een veroordeelde de galg oprichtte. Liudger reed dichterbij sprak de mensen vriendelijk aan en verzocht hun de persoon over te dragen. Als het werkelijk noodzakelijk was hem te veroordelen, dan mochten ze het in ieder geval niet op deze dag doen, maar zouden er beter aan doen naar de kerk te gaan om de mis te horen. Weliswaar kon Liudger niets dergelijks bij de boeren bereiken - de plaats Meppen behoorde niet tot zijn kerspel - maar in ieder geval lukte het hem toch om voor elkaar te krijgen, dat hij even met de veroordeelde over zijn boete kon praten. Nadat dat gebeurd was, reed de bisschoppelijke man van God weg, en de man werd aan de galg opgehangen. 's Avonds echter, toen de bisschop al zes mijlen van Meppen verwijderd was en in een dorp met de naam Aschendorf verbleef, zie, daar viel die man die kort te voren opgehangen was, de bisschop voor de voeten. Terwijl iedereen zich verbaasde en weten wilde wat met hem gebeurd was, zette de man zijn verhaal op de volgende wijze uiteen: "Toen ik aan de galg omhoog getrokken werd, zag ik twee mannen van ongelofelijke glans aan de kant van de bisschop rijden en ook met hem spreken." Daarop keerde de een snel terug en schoof mij, terwijl ik daar hing, iets ik weet niet wat - onder de voeten, waarop ik goed kon staan en de pijn niet voelde, tot mijn beulen uit elkaar gingen en dezelfde helper mij tegen zonsongang van de galg afsneed. Na de afname beval hij mij snel jullie weg te volgen en de heilige bisschop voor de redding van mijn leven te bedanken, hoewel hij zich daarvoor zelf, ook toen hij door de boeren geminacht werd, voor God heeft ingezet.

29. Tenslotte zocht Liudger voor het klooster, tot de stichting waarvan hij eens besloten had - ter ere van de heilige relikwieën, die hij van de apostolische vader verkregen had - ijverig een plaats waar dit klooster opgericht kon worden, want hij had ingezien dat het met de aan de zee gelegen landstreken in de toekomst troosteloos gesteld zou zijn. Twee plaatsen schenen voor de bouw van een klooster in aanmerking te komen, de ene in Wichmond aan de rivier de IJssel, de andere die "naar de kruizen" wordt genoemd, in de buurt van de rivier de Erft. Liudger wenste echter door deemoedig vasten en door gebeden, dat de wil van de Goddelijke voorziening hem daarover zou worden geopenbaard. Daartoe liet hij toen hij 's winters op de plaats kwam die hij, zoals gezegd aan de rivier de Erft, uitgezocht had, een houten kruis oprichten. Hijzelf onderging voor het heilige kruis in de hoge sneeuw strenge vorst en de lange nacht en volbracht de tot aan het morgenlicht de in de gebedsdienst verlengde nachtwake. Daarna begreep Liudger door Goddelijke onthulling dat het klooster daar niet kon liggen, maar er was een plaats in een bergwoud in de buurt van de rivier de Ruhr door God voorbestemd voor het stichten van het klooster. Zo gauw Liudger daarover 's morgens vroeg zijn metgezellen bericht had, wat hem uit Goddelijk raad was meegedeeld, snelde hij naar de door God beloofde plaats, sprak met de eigenaar en verkreeg de plek door ander land te ruilen. Pas later echter toen Liudger minder verplichtingen had en tijd vond die voor dit karwei naast zijn dagelijks werk passend was, nam hij de mensen met zich mee die hij voor de bouw van het klooster nodig had en vertrok opnieuw naar stichtingsplaats.

30. Op die plaats was een bepaalde lichtinval, die door de donkere bomen en dichte bebossing van alle kanten ingesloten was. Hier sloegen de begeleiders de tenten op en maakten 's morgens vroeg

eerst plannen om de bomen te rooien en de plek, voor zover dat mogelijk was, in te richten voor de gebouwen. Maar juist dat voor elkaar te krijgen, leek hun helemaal onmogelijk. Daarom probeerden ze ook de zalige Liudger van zijn plannen af te brengen, en zeiden dat het hun volstrekt ongelofelijk leek, die plek ooit bewoonbaar te maken, daar vooral de dichte bebossing en de dikke takken zelfs de hemel bedekten. Liudger stelde zijn hoop op de Heer en zei: "Wat voor mensen onmogelijk is, dat is voor God mogelijk." Zo brak de nacht aan, waarin zij tijdig opgestaan waren voor de Vigilie en zich aan het einde van de kerkdienst opnieuw te slapen legden. Toen Liudger dacht dat allen sliepen, stond hij stilletjes op, ging uit de tent begaf zich een klein eindje van hen vandaan om te bidden. Echter een klerk uit zijn tent volgde hem direct, toen hij naar buiten ging. Dat merkte de man Gods meteen en bleef een poosje buiten alsof hij wilde wachten met het getijdengebed. Gauw kroop hij weer in de tent en wachtte tot de klerk weer insliep, en ging weer naar buiten. Daarop volgde de genoemde klerk hem weer stiekem. Liudger onderbrak voor de tweede keer zijn gebed en beval de klerk zijn bed op te zoeken en niet meer voor het aanbreken van de dag op te staan. Om de weetgierige klerk te ontlopen, trok ook Liudger zich terug om te slapen. Nu wachtte hij een langere tijd, toen stond hij voor de derde maal op, ging naar buiten. Hij ging onder een zekere boom zitten en wijdde zich aan het gebed. De genoemde klerk waagde het inderdaad niet om buiten te komen en tegen Liudgers uitdrukkelijke eis in te gaan, maar omdat hij toch beslist wilde weten wat Liudger van plan was, beurde hij het tentzeil naast zijn bed omhoog en zag dat Liudger in gebed verdiept was. Het was die nacht namelijk heldere maan en een bijzonder heldere sterrenhemel. Nadat Liudger onder de boom buitengewoon lang had gebeden en wist dat God hem verhoorde, ging hij naar zijn tent terug in het besef dat de anderen niets wisten. Terstond veranderde de heldere hemel, de maan verduisterde en de duisternis trok op, veranderende wind stak op en een verschrikkelijk onweer brak los. Overal stortten de oude bomen neer. Ook had iedereen grote angst, de elementen van de natuur stredden voor de Heer. Want toen Liudger en zijn gevolg bij het morgenlicht opstonden, zagen ze hoe het bos hier en daar was ontworteld en de plaats groot genoeg was voor het stichten van een klooster. De bomen lagen overal rondom en zorgden voor een toereikende hoeveelheid bouw hout. Wat overgebleven was, waren een paar kleine bosjes en andere kleine houtopstanden, die gemakkelijk gerooid of geveld konden worden. Toen het dag geworden was, riep de heilige Liudger zijn begeleiders op om nu ook het overige werk ter hand te nemen. Bij alle felicitaties vroeg hij hun nadrukkelijk of zij niet vanaf die plaats de hemel al geloofden te zien.

31. Toch was onder de bomen, waarvan we reeds spraken, binnen de plattegrond van het te bouwen klooster, alleen die boom niet ontworteld waar de man Gods de nacht ervoor gebeden had. Onder deze boom nam Liudger al bij het aanbreken van de dag plaats op een draagstoel en spoorde zijn volgelingen aan om aan het werk te gaan. Toen kwam Odhilgrim, een van zijn klerken, bij hem. Hij was door Liudger op reis gestuurd. Zij voerden verschillende gesprekken met elkaar en Liudger vroeg hem of hij deze plek geschikt achtte voor een gemeenschap van monniken. Odhilgrim zag hoe het gezicht van Liudger meer straalde dan gebruikelijk en zei: "In jullie gezicht zie ik dat het werk niet zonder de wil van God begonnen is. De plek is door God van te voren uitgekozen en zal de juiste plek zijn voor de dienst aan God." Liudger was blij met dit antwoord en zei: "Bedankt, dat u met onze gelofte instemt en uw goede wil bewijst, voor zover een mens die maar kan tonen." Voor het overige is de voltrekking van de bouw onder Gods zegen geplaatst. In elk geval zal ik je mijn wens laten weten, ik verbied je het tijdens mijn leven aan iemand anders te vertellen: Op deze plaats wil ik de dag van het jongste gericht afwachten en als ik van mijn lichaam bevrijd ben, dan wil ik hier waar ik nu zit, mijn grafsteen vinden. Om deze reden heeft de klerk Odhilgrim de boom, zolang hij er stond, zorgvuldig verzorgd. Toen de boom later geveld werd - toen men de kerk aan de westzijde ging uitbreiden - heeft Odhilgrim zonder dat iemand er ook maar iets vanaf wist, op die plaats als teken van deze voorspelling een steen ingegraven. Deze steen werd pas gevonden en uitgegraven toen men later voor de heilige man Gods een crypte uitgroef.

32. Liudger was bovenmatig goed geschoold in de Heilige Schrift. Vurig probeerde hij ook anderen te vormen, zodat hij behalve de openbare prediking ook elke morgen voor zijn leerlingen lezingen hield. Behalve dat deed hij niets dan wat hij in de Schriften voor geboden vond. In zijn streven om niet de naam van een verwaand persoon te krijgen, zorgde hij ervoor alles correct te doen. Hij hield helemaal niet van overdreven ijdelheid in kleding. Schijnheiligheid van woorden of in lichamelijke gebaren vond hij afschuwelijk. Hij kleepte zich in zeer goede kleding die bij hem paste; toch droeg hij op zijn blote huid altijd een haren hemd in het besef dat hij niets liever deed. Het genot van vlees wees hij op bepaalde tijden niet af, geen van zijn leerlingen heeft hem ooit oververzadigd van eten of drank gezien. Juist voor de allerarmsten onder de mensen was Liudger op wonderbare wijze aanspreekbaar – in overeenstemming met de apostelen - terwijl hij zich, tegenover allen zo opstelde, dat hij iedereen kon gebruiken. Hij spoorde de priesters aan missen op te dragen, de vrome mannen en vrouwen droeg hij op om te bidden en te vasten. De behoeftigen en ellendig nodigde hij uit voor het Heilig Avondmaal. Aan de armen vroeg hij om te bidden. En zo werden in alle dingen zijn stappen door de Heer geleid. De gezamenlijke huuropbrengst, die op zijn eigen erfgoed of op de bisschoppelijke goederen voor hem geïnd werd, verdeelde hij direct, zelf hield hij helemaal niets, behalve voor de noodzakelijke uitgaven. Voor grootse gebouwen of voor pretentieuze dienstbetoon had hij niets over. Liudger bekommerde zich niet om het uiterlijk van de gebouwen, geen enkele maal gebruikte hij edele metalen voor de aankleding van de kerken. Toen hij daarom door enige afgevaardigden van de koning als verkwister van bisschopsgoederen werd beschuldigd - hij die zich niet om een behoorlijke aanblik van zijn gebouwen zou bekommeren, niet eens voor een inrichting van de kerken met veel edelmetaal zou zorgen - nodigde de roemrijke keizer hem uit om hem te horen. Nauwelijks was Liudger aangekomen en had een huis naast het paleis betrokken, of de kiezer stuurde 's morgens vroeg zijn kamerheer en liet hem naar zijn hofzitting komen. Op dat ogenblik wijdde de bisschop zich net aan de liturgische gewoonten van de uitgebreide psalmen en gebeden. Daarom zei Liudger tegen de kamerheer, hij zou maar vast vooruitgaan, hijzelf zou zo spoedig mogelijk komen, als hij met de godsdienstoefening klaar was. Liudger liet zich niet van zijn begonnen werk afbrengen. Toen voor de tweede en derde maal de boden kwamen, verheugden zijn aanklagers zich erover dat ze vanwege Liudgers houding een goede gelegenheid gevonden hadden om de beschuldigingen aan te dikken. Toen Liudger inderdaad pas na het beëindigen van het zingen van de psalmen, bij de keizer verscheen, vroeg de keizer hem: "Waarom heb je, bisschop, onze order op zo'n onverdraagzame wijze opgenomen, zodat je ondanks vele verzoeken van de boden, niet direct gekomen bent?" Daarop antwoordde Liudger: "Omdat God als heerser naar mijn mening voor u koning, zoals ook voor alle andere mensen, de eerste plaats toekomt. Daarom heb ik, ofschoon ik door uw boden werd geroepen, het aangedurfd om de dienst aan de allerhoogste Koning niet te onderbreken. Maar toen de godsdienstoefening beëindigd was, heb ik des te bereidwilliger het bevel van de koning opgevolgd". Dit antwoord van Liudger waardeerde de beste keizer zeer hoog, en hij sprak: "Ik dank u vele malen, bisschop, terwijl ik u zo ijverig aan Gods werk zie. Er waren echter sommigen die uw daden van goedheid bij mij hebben belasterd. Naar deze mensen zal ik, bij God, zeker niet meer luisteren als het gaat om beschuldigingen tegen u".

33. Verder wordt er verteld- omdat ons nu de herinnering aan het heilige Officie (getijdengebed) te binnen schiet- dat Liudger een keer bij zijn werk voor God onbeschrijflijk beangstigd en gespannen zou hebben stilgestaan. Toen hij ergens op reis was, had men hem namelijk zijn bed naast het vuur gezet. Toen Liudger 's nachts naast zijn bed stond en met zijn klerken de liederen zong van de Metten, lagen de gloeiende kolen echter verborgen onder de as, de rook steeg Liudger in het gezicht en benam hem het ademen. Maar Liudger stond daar naar lichaam en geest onbeweeglijk, alsof hij niets bemerkte. Eén van de klerken wilde echter dit ongemak aan de kant schuiven, boog zijn knie en veegde de kolen weg; doordat hij in de gloed blies, wakkerde hij het smeulende vuur weer aan. 's Morgens riep Liudger de klerk bij zich en wilde op strenge toon weten, waarom hij het gewaagd had de heilige liederen te onderbreken en zich te bukken, om op de vuurplaats te letten. Deze man legde

hij een boete op van enige dagen, tegelijkertijd vermaande hij zijn klerken, dat als men aan Gods werk deelnam, alle storende gedachtegangen te onderdrukken en, zover de vluchtigheid van het menselijke gevoel het toeliet, aan niets anders te denken.

34. Voordat Liudgers sterfdag naderde - veel meer de dag der vergelding - begon hij geruime tijd voordat hij overleed, te sukkelen. Toch hield hij niet op met, zoals hij gewoon was, psalmen te zingen, ook liet hij gedurende bijna zijn gehele ziekte zich er niet van weerhouden, persoonlijk God het dagelijkse misoffer te brengen. Nog op de zondag voor hij 's avonds stierf, had Liudger - als wilde hij zijn gelovigen nog een vaarwel zeggen- in twee kerken, die niet ver van elkaar verwijderd zijn, eraan herinnerd wat hij gewend was als leer te verkondigen. Hij heeft namelijk in het openbaar gepreekt: 's morgens vroeg in de plaats die Coesfeld heet, liet hij een priester de mis zingen, om drie uur echter vierde hij in de plaats met de naam Billerbeck hoogstpersoonlijk zijn laatste mis. Daarna zei hij tot zijn leerlingen gedurende dat het volk de kerk uitstroomde: "Jullie moeten weten, mijne geliefden, dat ik in de komende nacht uit deze wereld zal gaan, draag daarom mijn lichaam naar de plaats die ik in Werden ingericht heb, en begraaf mij buiten voor de kerk aan de oostzijde."

Want Liudger had- zoals hij gewoon was - dikwijls weerstand geboden aan het gebruik om een menselijk lichaam in de kerk te begraven. En hij voegde daaraan toe: "Ik weet dat het volk daar buiten dat in elk opzicht zal tegenspreken, opdat deze wens juist niet in vervulling gaat. Maar jullie zullen het klaarspelen, mijn lichaam naar de kerk in Munster te geleiden en daar onbegraven op te baren, tot men mijn broeder Hildegim bericht heeft. Want Hildegim zelf zal daarvoor zorgen, dat mijn lichaam op bevel van de keizer naar de gewenste plaats in Werden vervoerd wordt. Verder zullen jullie aan het volgende teken herkennen, dat de keizer deze lijkstoet wil toestaan. Na mijn dood zullen jullie ontdekken, dat er bloed uit mijn neus gelopen is." Het gebeurde zoals hij gezegd had, in die nacht stierf Liudger in het bijzijn van zijn leerlingen. Gelijk was de genadige God zo welwillend, een teken van zijn troost te openbaren. Want vanaf die plaats in Billerbeck, waar Liudger gestorven was, scheen plotseling een glans als van een stralend vuur te schijnen. Deze glans overstraalde met de helderheid van het daglicht het gehele Munsterland, steeg in de hoogte en drong duidelijk zelfs tot in de hemel. Deze verschijning werd gezien door de vererenswaardig jonge man Gerfrid, neef van de heilige, die vanwege het bericht van Liudgers ziekte naar hem toe snelde. Aan het teken van zichtbare heiligheid herkende Gerfrid, dat Liudgers ziel al naar het hemelse rijk was gegaan, en hij reed de rest van de weg zo snel mogelijk. Gezien had dat ook de bewonderenswaardige keizer Karel, die zich op dat moment in de palts te Aken ophield. Op dat zelfde uur was hij namelijk naar buiten gegaan om de sterren te bekijken, samen met Alkuin van wie hij de astronomie geleerd had. Wat echter die lichtverschijning te betekenen had, wist Karel nog niet. Maar later, toen Gerfrid naar het hof kwam om de keizer te vertellen dat Liudger was overleden, verzweeg hij ook niet welk licht hij gezien had. Daarop vroeg de keizer zorgvuldig naar de dag en het uur, en hij besepte dat Liudger op datzelfde moment uit de wereld was gegaan, toen de keizer samen met Alkuin dat licht waarnam.

35. Dus begonnen Liudgers leerlingen - indachtig wat Liudger hen had opgedragen, dat namelijk zijn lichaam in Werden begraven zou worden - in deze kwestie het volk te bewegen zijn instemming te geven. Maar de bevolking wilde uit louter liefde voor Liudger op geen enkele manier toestaan, dat de dode bisschop in een ander kerspel gebracht werd. Toen riep men een vergadering bij elkaar en tenslotte stemden beide partijen ermee in dat Liudger naar de kerk in Munster vervoerd werd en in de basiliek van de heilige moeder Gods Maria onbegraven opgebaard bleef, tot de aankomst van Hildegim, die in die tijd bisschop van de kerk van Châlons-sur-Marne was. Zo gebeurde het ook. Liudgers lichaam werd in de kerk van Munster met grote eerbied bewaard, tot Hildegim zo goed als 31 dagen na Liudgers dood in Munster aankwam, waar zijn broer onbegraven opgebaard lag. Hildegim had toch het keizerlijk bevel ontvangen, Liudger moest in Werden, zoals hij het tijdens zijn leven steeds gewenst had, ook begraven worden. Toen gebeurde het wonder, het lichaam van de zalige man dat zo lange tijd was opgebaard, vertoonde geen enkel bederf, bovendien namen allen die

aanwezig waren op wonderbare wijze een zeer aangename reuk waar. Daarnaast vloeide , zoals Liudger van tevoren gezegd had, uit de neus van de dode levend bloed. Het lichaam van Liudger werd dus opgetild en door scharen van de bevolking begeleid. Eervol werd het van de kerk van Munster naar de plaats Werden vervoerd, waar het begraven werd overeenkomstig de wens van Liudger en zoals hij dat tijdens zijn leven kenbaar had gemaakt, werd hij buiten de kerk begraven.

36. En zo stierf de heilige Liudger in het jaar der geboorte des Heren 809, op de 7e volgens de kalender van april. <26 maart>, en hij werd bijgezet op de 6e volgens de kalenden van mei <26 april>. Op deze plaats worden zijn heilige verdiensten tot op de huidige dag door verschillende wonderbare genezingen door God bevestigd, met de steun van ons aller Heiland, Jezus Christus, door wiens relikwieën die plaats Werden tot in alle onbegrensde eeuwigheid geëerd is. De eerwaarde bisschop Hildegrim, de volle broer van de heilige, alsmede Liudgers neef en opvolger Gerfrid, lieten zich bij het gebeente van Liudger, in deze vrome schuilplaats begraven. En zij voorzagen, naast het erfgoed, dat de zalige Liudger in grote mate aan de relikwieën over gedragen had, de plaats Werden met hun eigen erfenis. Daarom zei de almachtige God lof en eer van nu aan tot in aller eeuwigheid. Amen.

zie voor origineel:

https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht?PPN=PPN670517372&PHYSID=PHYS_0009&DMDID=DMDLOG_0003&view=overview-tiles

BOEK II, LIUDGER

(Diekamp blz. 39)

Zoals Liudger al tijdens zijn leven heeft gewenst, dankzij het geschenk van de Goddelijke goedheid allen te dienen, zo houden ook na zijn dood zijn heilige verdiensten niet op om bepaalde mensen te helpen, enigen, die lang aan zijn graf verbleven, ook degenen die daarheen pelgrimeerden, tenslotte anderen die net daar verbleven of vandaar naar huis terugkeerden. Met betrekking tot alles wat we ons herinneren hebben we de moeite genomen om het aan u mede te delen.

1. (=37.) Er was eens een man in de regio Nordgo met de naam Irminger, die in zijn jeugd de heilige Liudger had gediend. Deze Irminger overkwam het dat hij het licht in zijn ogen verloor en dertien jaar lang in blindheid moest leven. Op een nacht verscheen hem de heilige man (Liudger) in een visioen, noemde hem bij zijn naam en zei: "Irminger, ben je wakker?" Toen Irminger antwoordde, dat hij wakker was, raakte Liudger hem aan in het gezicht en zei: "Zo gauw als op deze plek de kleur van de huid er anders uitziet dan op de rest van de huid, zeg dan tot je heer Dindo, dat hij jou naar de kerk laat gaan die ik in Werden voor God de Heer opgericht heb, waar ook mijn lichaam in het graf rust; en daar zul je met Gods hulp het licht in de ogen terugkrijgen zoals vroeger." Nadat Irminger op zodanige wijze aangespoord werd, vertelde hij zijn heer welke opdracht hij van de heilige gekregen had en liet hem tegelijkertijd ook zien welk teken Liudger hem in het gezicht aangebracht had. Overeenkomstig het woord <van de man> Gods stak het teken bij Irminger voor de rest van zijn leven duidelijk af ten opzichte van de overige huid. Toen trok zijn heer samen met zijn vrouw vol gelukwensen naar Werden en nam ook deze Irminger met zich mee. Het gebeurde ook dat zij bisschop Gerfrid, de neef en opvolger van de heilige Liudger, samen met de broeders en monniken daar aantroffen. Nadat zij hun de gebeurtenissen verteld hadden, liet men Irminger al die nacht in de kerk van Werden doorbrengen. Terwijl Irminger die nacht bad en wakker bleef, kreeg hij terstond door de genade Gods- overeenkomstig de woorden van de heilige man Gods Liudger - nog diezelfde nacht zijn licht in dezelfde sterkte in de ogen terug.

2. (=38) In dezelfde nacht bij het kraaien van de haan kreeg een verlamde vrouw aan het graf van de man Gods haar lichamelijke gezondheid ogenblikkelijk weer terug. Ongedeerd ging zij daar vandaan en roemde God, die door zijn dienaar zo plotseling tot genezing genegen was.

3. (=39) In de omgeving van Sudergo had een oudere dame met de naam Sigeburg een lijfeigene die Rigmond heette. Door een langdurige ziekte ging deze vrouw erg achteruit, zij lag al geruime tijd (te bed) en had bijna geen hoop meer op lichamelijke genezing. Toen zij op een nacht tussen hevige hoestbuien door vermoeid een beetje in slaap viel, zag zij iemand aan haar bed staan die zei: "Spreek met bisschop Liudger." De vrouw was echter – zoals ze later steeds weer vertelde – noch in diepe slaap noch echt wakker; zij zag de gestalte niettemin naar het oosten gekeerd staan. Omdat zij het niet aandurfde Liudger aan te spreken, draaide hij zijn gezicht naar haar toe en zei: "Ik heb je geduld op de proef gesteld. Heb nog meer geduld en de Heer zal je beter maken." Nog maar net was het visioen voorbij of haar lichaam nam een kracht waar, die de herinnering aan de afgelopen klachten bijna zo goed als geheel deed verdwijnen. En zo stond zij 's morgens vroeg vrolijk op en vertelde het hele verhaal van haar genezing. Haar man en haar zonen verheugden zich tezamen met het personeel en loofden God. Als dankbetuiging bezocht de vrouw uit gewoonte het graf van de heilige man Gods Liudger. Toen het haar daarna bekend werd dat ze nog niet in het heilige doopbekken gereinigd was en tot op dat moment niet de waarheid van deze onthulling ervaren had, ontving zij ook de genade van de heilige doop.

4. (=40.) In dezelfde omgeving had een zekere Berehtricus een opgroeiende dochter, die door een pijnlijke verlammingen geplaagd werd. Toen deze man van de roep van de heilige Gods hoorde, haastte hij zich – ontvlamd door hoop dat het meisje kon genezen- haar naar het heilige graf van Liudger te brengen. Terwijl zij de weg daarheen snel aflegden, zei de zieke tegen haar broer, die haar onder het rijden onder zijn mantel bij zich droeg, dat zij geen pijn meer voelde. Toen voegde zij eraan toe: "Zet mij af en laat mij verdergaan." Nauwelijks had men dat gedaan, of zij stond gezond daar, liep

heen en weer, sprong van plezier omhoog en rende vol wilde vreugde rond, omdat ze kon lopen. Haar begeleiders, die toekeken, prezen God en vertelden - na hun aankomst bij het graf van Liudger - van Gods wonder, dat onderweg gebeurd was. Zij lieten zien dat het meisje geen letsel meer had, deden hun gebed, zegden dank en keerden blij naar huis terug.

5. (=41.) Onze diaken en monnik met de naam Hildirad overkwam het—nog terwijl hij in het klooster Werden leerling was van de man Gods- dat in het verloop van een langdurige ziekte de pezen samentrokken, de knieholte ineenkromde en zijn scheenbeen bijna de bovendij raakte. Wel werd na een lang ziekbed het overige lichaam weer gezond; slechts Hildirads kuit bleef gebogen. Daarom gebruikte Hildegard bij het lopen een stok. Juist was zijn vader Sigebert, die destijds al monnik was, begonnen zich zorgen te maken of door behandeling door een arts die samentrekking van de pezen in de knie beter gemaakt kon worden- of daar verscheen aan de leerling in een visioen de priester Gods, Liudger, in priesterlijk gewaad met een bisschopsmuts op het hoofd en zei: “Hou er rekening mee, dat je op geen enkele manier medicijnen inneemt, die op je lichaam werken, want als je dat doet, zul je geen genezing meer vinden voor datgene waaraan je lijdt.” Tegelijkertijd gaf Liudger Hildirad een standje voor zijn lichtzinnigheid, ook voor zijn kinderlijke veranderlijkheid en verdween weer. Toen het morgen was geworden, vertelde Hildirad wat hij gezien had. Toen hij op dezelfde dag – de vesperpsalmen waren al geweest- het ziekenhuis binnenkwam, zagen de broeders die daar dienst hadden, hoe Hildirad plotseling op de grond viel. Zijn scheenbeen strekte zich zonder pijn weer recht en men hoorde een geruis van pezen vanuit de knie, alsof daar dor rijshout brak. Hildirad stond direct daarna gezond weer op, waarbij hij niets meer van de vroegere zwakheid bemerkte; maar hij verheugde zich en zong samen met de broeders Gods lof. Aansluitend daaraan heeft Hildirad zich iets zorgvuldiger ingespannen om naar het voorschrift van de man Gods zijn leven te beteren.

6. (=42.) Een meisje dat Modsuiht heette, had het licht in haar ogen verloren, en zo bleef het twaalf maanden zozeer zonder enige lichtinval, dat het niet eenmaal over het geringste gezichtsvermogen kon beschikken. Haar vader en moeder hoorden echter van de reputatie van de heilige Liudger juist bij de vertroosting der zieken en brachten Modsuiht naar de heilige kerk van de man Gods; hier verbleven zij die nacht in gebed – met toestemming - samen met hun blinde dochter bij het graf van de doorluchtige belijder Liudger. 's Morgens vroeg zei het meisje dat het haar eigen handen kon onderscheiden; en zo begon dankzij Gods erbarmen het gezichtsvermogen van het meisje steeds meer te groeien, zodat het voor het naar huis terugkeerde, al duidelijk weer zien kon. En zo bleef Modesuiht, die haar licht in de ogen had teruggevonden haar hele leven lang gewoon zien.

7. (=43.) Een ander meisje kon niet praten, omdat ze door een demon bezeten was. Ook zij werd naar de genoemde kerk in Werden gebracht. Nauwelijks was zij daar binnen gekomen of de onreine geest week van haar. Het meisje sprak , terwijl het kort ervoor nog stom was geweest. Het meisje vroeg haar moeder op welke manier zij naar Werden was gekomen, en zei dat ze honger had. Toen de moeder haar de betreuwenswaardige lijdensgeschiedenis opsomde, wierp het meisje zich voor het graf van de strijder Gods en dankte de heer Heiland voor zijn genegenheid, om door zijn knecht het meisje te bevrijden van deze vreselijke aandoening. Nadat het meisje *vergeving* van haar misdaden gekregen had, ging het ongedeerd naar huis.

8. (=44.) Het gebeurde op een keer, dat een jongeman verlamd raakte en vele dagen op bed lag zonder dat hij zijn ledematen kon verroeren. Zijn linker kuit was verbogen en raakte zijn bovendij, zijn rechterarm was op dezelfde wijze verbogen en helemaal stijf. De jongeman leed al geruime tijd hieraan. Op een dag sprak hij zijn zuster daarover aan, die meer dan de anderen medelijden vanwege zijn pijn voelde, en zei: “Ik heb over de heilige Liudger gehoord, door wie de Heer zieke mensen genezing wil geven. Laat mij naar buiten *dragen en zet me op de weg die naar het klooster van Werden* gaat, zodat ik de gelofte kan afleggen Liudger te willen dienen, als ik door zijn verdienste

beter word". Toen zijn zuster instemde met zijn verzoek, verminderde al dadelijk in de eerste nacht zijn pijn, dankzij Gods mildheid. De lichaamsfuncties kwamen weer terug met uitzondering van die van het onderbeen, dat zo verbogen bleef als het was. Nadat de jongeman daarvoor zijn dank had betuigd, vroeg hij zijn *heer* hem naar het genoemde graf van Liudger te laten brengen. Toen zijn *heer* dat weigerde, was de jongeman noodgedwongen zich met behulp van een kruk, die de zwakke kant van zijn lichaam ondersteunde, naar het genoemde graf te slepen. Daar bleef hij vijf nachten lang, totdat het heilige feest van de man Gods Liudger kwam. In deze nacht had de jongeman zich in het voorportaal, dat voor de kerkdeur ligt, te ruste gelegd. Toen verscheen hem in een visioen juist de volgeling des Heren – begeleid door wonderbaarlijk helder licht en omstuwd door een aanhang van klerken – hij raakte de armen en benen van de jongeman aan, terwijl deze in diepe slaap lag. Nauwelijks was de jongeman wakker die nacht, of hij hoorde de kerkklokken voor de Vigiliën. Hij stond gezond op, vergat zijn kruk en de vroegere gebrekkigheid en trad met de anderen blij en genezen in de kerk binnen. Daar sprak de jongeman een gebed en vertelde over alles wat om hem heen gebeurd was. Zijn dankzegging vierde hij op passende wijze door zijn kruk aan de wand vast te spijkeren op de plaats waar hij was genezen, als een teken van zijn genezing. Bovendien hield hij zich aan zijn belofte en kocht zich op eigen kosten vrij van zijn *heer*, en vervulde getrouw de gelofte van de vrome dienstbaarheid.

9. (=45.) Er werd een blinde vrouw van ver uit Saksen naar de kerk van Werden gebracht. Toen voor het graf van de dienaar Gods de mis gevierd werd, kreeg zij in het uur van de lezing van het Evangelie plotseling het licht in haar ogen terug. Zij dankte God daarvoor en keerde behouden naar huis terug.

10. (=46.) Een jongeman uit Friesland die door een demon met stomheid werd gekweld, werd door zijn vader naar verschillende kerken gebracht om genezen te worden. Omdat hij in geen van deze kerken genezing vond, had zijn vader, door de hemel ingefluisterd, hem naar de genoemde kerk van de heilige Liudger gebracht. Voor het graf van de priester van God lag de vader in die nacht in gebed verdiept, en hield zijn zoon bij zich die zonder zintuiglijke indrukken en zonder stem was. Kort daarna werd de zoon door de welkome genade van God genezen; de demon werd uit hem verdreven, en de jongeman kreeg zijn verstand en zijn zintuigen alsook zijn stem terug.

11. (=47.) Ook uit de omgeving Friesland bracht men een verlamde vrouw naar de kerk van Werden. Daar werd ze onmiddellijk door de knecht Gods Liudger lichamelijk volledig genezen; haar stappen werden steviger en zij kon in haar vaderland terugkeren. Zij was vol lof en dank voor God, aller Heiland, die zich door zijn dienaar over haar heeft ontfermd, door een zo ellendig van haar lichaamskrachten beroofde vrouw genadig en barmhartig te zijn en haar de gezondheid terug te geven.

12. (=48.) Er werd een meisje naar Werden gedragen, dat door langdurige ziekte en aanhoudende pijn verlamd was. Ze had zich bovendien aangewend om voortdurend met de armen het hoofd te omklemmen, want ze had daar zo'n erge pijn, dat ze uit haar hersenen als het ware een pieptoon kon horen. Toen het meisje in de nieuwe crypte, die nog niet klaar was, aan de voet van het heilige graf van Liudger gezet werd, omdat zij tot God wilde smeken, richtte zij zich meteen gezond op dankzij de wonderbaarlijke genade van de almachtige God en ging, van alle lichamelijke zwakte bevrijd, God lovende behouden verder.

13. (=49.) Bovendien werd 's nachts vaak boven de kerk van Werden, waarin het graf van de dienaar Gods Liudger ondergebracht is, een lichtzuil waargenomen, die de kerk bedekte. Ze reikte tot aan de hemel en stond zichtbaar voor hen die buiten stonden. Dikwijls werd dan ook het geluid van klokken

waargenomen, die weliswaar niet door mensenhanden werden geluid, maar integendeel door de geheime beslissing van de goddelijkheid in beweging werden gezet.

14. (=50.) Een monnik met de naam Adelward, aan wie het toezicht op de kerk van Werden was toevertrouwd, vertelde ons dat hij een keer tijdens de schemering, toen hij naar de kerk ging om het licht aan te steken dat daar voortdurend pleegt te branden, beneden in de hoek van de kerk, waarbinnen zijn kleine rustplaats was, de oude vijand (duivel) zag staan. Zijn gezicht was pikzwart en zag er afschuwelijk uit. Zo gauw de monnik de duivel zag, sloeg hij een kruisteken en stelde zich onverschrokken op tegen de boze geest. Toen de duivel zag hoe groot het geloof van deze monnik was, gaf hij zo'n hard geluid, dat zelfs de muur van de kerk en het bed, dat binnen opgesteld was, langzaamaan leken te breken. Toen gilde monnik Adelward plotseling en riep: "Heilige Liudger, help mij!" Toen hij de naam van de man Gods aangeroepen had, werd door de kracht van God de duivel plotseling geboeid en naar het westkoor weggesleept. Met welke geweld hij getrokken werd, was te horen aan het erbarmelijk stotteren en de vreselijke geluiden die hij uitstootte. De monnik echter vond de lamp weer die hij daar kort daarvoor had laten vallen en kon zijn bed en het gebouw heel en onaangetast zien en hoorde nog de stem van de boze geest in het westkoor krassen.

15. (=51.) Door de angel van de boze geest gebeurde het dat een jongeman met de naam Adam zijn broer Hanricus in een ruzie doodde. Op grond hiervan werd hij op de uitspraak van bisschop Jonas gezeseld en in een kerker gesopt. Daar lag Adam een jaar lang. Aansluitend zette men zijn armen vast in ijzer, ook sloot men om het middel van zijn lichaam een ijzeren pantser, en stuurde men hem zonder schoenen en linnen bovenkleding in ballingschap. In het vierde jaar van zijn verbanning viel bij het graf van de heilige Gerthudis <Nivelles> het ijzer van zijn linker arm af. Daarop kwam Adam na verloop van een jaar in Rome en verloor in de crypte van de heilige Petrus eveneens het pantser waarin hij ingesloten was. Toen hij een tweede maal naar Rome trok, gebeurde het dat hij daar vanwege een zware ziekte (in bed) lag. Tijdens zijn ziekte vreesde Adam voor zijn leven. Toen verscheen hem in een visioen een man in een priestergewaad en zei tegen hem: "Sta op en zoek het graf van de heilige Liudger, die eens bisschop van de Saksen en Friezen was. Daar zul je door het erbarmen des Heren vanwege de verdiensten van Liudger je gezondheid terugkrijgen." Nauwelijks was het visioen voorbij, of Adam was van de ziekte, die hem kwelde, verlost. Evenwel knelde nog, als voorheen de ijzeren boei om zijn rechter arm, vlees en pezen waren weggeschuurd. De kale botten waren door het ijzer zo sterk omsloten dat alle vingers van zijn rechter (hand), behalve de duim, stijf en zwak bleven. Het was betreurenswaardig voor de genoemde jongeman. En daarom groeiden, om de pijnen te verergeren, spieren en botten nog tijdens zijn tijd dat hij geboeid was. Toen Adam 's morgens zijn droom vertelde, bevonden zich in Rome terstond meer mensen die de heilige Liudger nog tijdens zijn leven gezien hadden en zijn heilige bemoeienissen kenden. Nadat zij de jongeman in overweging gegeven hadden zich op weg naar het graf van de eerwaardige Liudger in Werden te begeven, kwam Adam na een lange reis eindelijk aan bij het genoemde graf. Toen Adam in de nacht voorafgaand aan de zondag bij het graf van de heilige Liudger stond, sprong om de tijd van de gezangen van de Metten het ijzer dat de rechter arm omsloten hield, plotseling uit elkaar en werd het dankzij de kracht des Heren ver van hem weggeslingerd.

16. (=52.) In Ripuariën ligt aan de ingang van het bos Hemmerden het dorp Büttgen. Daar woonde een vrouw die door een ziekte haar rechter arm niet kon bewegen. Omdat de hand gekromd bleef, drukten haar vingernagels diep in haar hand. Toen de vrouw daar al geruime tijd last van had, kwam haar de reputatie van de heilige Liudger ter ore. Daarop ging ze snel naar het graf van Liudger in de hoop op genezing; voordat ze daar was aangekomen, liet de Heer haar onverwacht al tijdens de reis haar hele lichamelijke gezondheid ten deel vallen, dankzij de verdienste van de heilige man Liudger. Nadat de vrouw het doel bereikt had, ging zij naar het graf, juichte en deed geloften en gebeden, zij loofde de Heer en Heiland en keerde zo ongedeerd naar huis terug.

17. (=53.) Een lijfeigene van de eerwaarde graaf Cobbo in Saksen had een opgroeiende zoon die door een boze geest bezeten was en zo erg gekweld werd, dat de bezetene in hevige wanhoop leefde. Zijn moeder vertelde dat bedroefd aan een bediende van haar mevrouw, de vrouw van Cobbo. Die gaf haar meteen de opdracht: " Als je zoon nog leeft, laat hem dan snel uit het huis dragen, breng hem naar de kerk, waar de heilige Liudger begraven ligt, en beloof om Godswil, dat je je zoon naar het heilige graf wilt brengen. Ik geloof dat je zoon vanwege de verdiensten van de dienaar Gods Liudger genezen zal worden." Toen de moeder volgens het bevel van haar mevrouw voor haar jongen de gelofte aflegde, werd de demon onmiddellijk op dezelfde plaats en op hetzelfde ogenblik verdreven. De jongen kreeg zijn gezondheid helemaal weer. Daarop werd hij door zijn moeder in overeenstemming met de gedane beloften, aan het graf van de heilige man gebracht. Hij keerde genezen terug en bleef zijn gezondheid behouden, die hij verkregen had, dankzij de verhevenheid van God.

18. (=54.) Na deze en nog meer wonderen van deze aard, die ver achter ons liggen, willen we het hoofdstuk besluiten om datgene aan de orde te stellen dat niet ver in de tijd te zoeken is maar in het jongste verleden, dat wil zeggen sinds het jaar 864 A.D. als waar gebeurd bewezen is. Want nadat wij onder slechtere proopsten geplaatst werden, en zelf begonnen om in de verantwoording van onze gelofte als monnik nalatiger en slapper te worden, schenen ook de tekenen en wonderen uit te blijven, die tot dan bij ons regelmatig verschenen. Zo gauw echter dankzij de goddelijke goedheid en de geduldige vroomheid van de koning die proopsten afgezet waren en wij probeerden de droesem van het voorgaande tijdperk, met hulp van de heilige Liudger een beetje teniet te doen, begonnen ook de tekenen, die al onderbroken waren, tot bewijs zoals wij geloven van goddelijke genade, tot roem der keizerlijke goedheid tot aansporing van onze traagheid zich opnieuw te manifesteren. Deze tekenen bevelen wij onze toehoorders met des te minder terughoudendheid aan naarmate wij meer weten, dat zij (=onze toehoorders) niet door berichten van anderen hierop gewezen zijn, maar dat wijzelf ze met eigen ogen gezien hebben.

Op zekere nacht, toen een van de broeders na de vigiliën de crypte betrad om te bidden, nam hij vervolgens een heel zoete lucht waar, zoals van leliebloesem. Toen daarop deze geur sterker werd en de broeder meer en meer van de zoete geur rook, begon hij zich verwonderd af te vragen wat dat zou kunnen zijn en trad vlug de crypte in, met de bedoeling om de waarheid van deze aangelegenheid helemaal uit te zoeken. Daar ontdekte hij in het midden van de crypte op de hoogte van het altaar als het ware een vuurbal van gloeiende kolen. Een monsterlijke schrik, een reuze grote angst bekleemde de broeder terwijl hij in zijn gedachten koortsachtig overlegde, wat hij moest doen bleef hij echter volkomen besluiteloos staan. Weliswaar wilde hij zien hoe het afliep met het geopenbaarde, maar hij vreesde om langer te blijven. Toen hij wilde weglopen, werden zijn benen verlamd van angst. En zo bleef hij verbaasd staan en wist helemaal niet meer wat hij in deze chaos van zijn geest moest doen. Ondertussen begon de vuurbal, die hij gezien had, beetje bij beetje te stijgen en in omvang te krimpen, tot hij aan plafond van het cryptegewelf aangekomen was en volkomen opgelost leek. Daarna ging de broeder bevend naar buiten en zag meer dan een uur, ondanks opengesperde ogen, helemaal niets. Hij leverde daarmee een tastbaar bewijs, dat hij het goddelijk licht gezien had waarvan de menselijke blik de weerschijn niet kan verdragen.

19. (55=) Een ander mirakel is eveneens aan dezelfde broeder geopenbaard, in een vergelijkbare situatie. Nadat hem het toezicht op de kerk van Werden overgedragen werd, begon hij na afloop van de kerkdienst, zoals gewoonlijk, de kaarsen te doven. Na gedane arbeid zag hij één der kaarsen weer ontbranden in helder licht. Die broeder werd wantrouwig, hij had de kaars een beetje achteloos uitgedrukt, en zorgde er met de kaarsensnuit voor dat ze opnieuw gedoofd werd. Maar toen hij de kaars voor de tweede maal opnieuw zag branden, hoewel hij zeker wist dat hij ze uitgemaakt had, deed hij zijn best te onderzoeken wat de oorzaak was. Tenslotte deed hij ze voor de derde maal uit

en drukte een balletje stof op de uitgedoofde kaars, opdat er geen enkel licht meer overbleef. Nauwelijks was hij een beetje terzijde gegaan, toen hij zag hoe dezelfde kaars een nog helderder licht uitstraalde. Dat is, zo was zijn vaste overtuiging, meteen door goddelijk kracht gebeurd; en zo liet de broeder de kaarsen tot het volgende gedeelte van de psalmgezangen branden. Omdat namelijk alle lichten rondom aangestoken waren, gaf hij op deze wijze, de met verwondering toekijkende broeders, een zeer aangenaam schouwspel. Want doordat hij, alle andere kaarsen met het unieke schijnsel in helderheid overtrof, heeft hij met volledige zekerheid geopenbaard dat het licht van zijn glanzen uit de hemel gekomen is. Uit deze tijd hebben wij, als ook onwaardigen en zondaars, de grotere hoop en vertrouwen in de verdiensten van de heilige Liudger ontvangen, doordat wij door het hemelse licht, alhoewel zonder eigen toedoen, de aanwezigheid van het goddelijke erbarmen getoond hebben gekregen.

20. (=56.) Een opgroeiend meisje werd getroffen door de pokken. Eerst verloor zij het gezichtsvermogen aan één oog omdat de blaasjes het zicht van haar pupil ontnamen. Na verloop van een jaar verloor zij door dezelfde ziekte ook het licht in haar andere oog. Daarop werd zij naar ons klooster gebracht en bleef in de nacht voor de zondag met degene die bij haar waren wakker en vroeg de goddelijke Barmhartigheid deemoedig indien mogelijk, haar door de bemiddeling van de belijder Liudger te helpen. Toen de klokken geluid werden voor het zingen van de metten, haastte het meisje zich als één van de eersten van diegene die buiten de deur sliepen, de kerk in te gaan. Toen reeds de Nokturne geëindigd was en het Evangelie voor de Laudens voorgelezen werd, kreeg het meisje haar gezichtsvermogen weer terug en juichte vrolijk. Voor de eerste maal kon ze de kaarsen zien branden; later toen de morgenzon al rood begon te kleuren en het licht langzamerhand door de ramen viel, begon zij met de vinger de afbeeldingen die op het glas geschilderd waren, aan te wijzen. Welk een vreugde heerste toen bij allen, hoeveel tranen werden bij het gejubel wel niet vergoten. Het meisje was blij dat ze genezen was. Ook de ouders waren verheugd hun dochter, die zij blind hier naartoe hadden gebracht, nu met het geschonken gezichtsvermogen terug te hebben gekregen. Het hele volk verheugde zich met ons, omdat de tekenen, die een tijdlang wegens onze zonden onderbroken waren, nu weer opnieuw begonnen.

21. (=57.) Een vrouw die door een langdurige ziekte gekweld werd, raakte verlamd. Zes jaar lang hadden haar ledematen hun dienst laten afweten. Met haar kwalen pijnigde ze steeds meer het hart van haar vader. Door de lange duur van haar zwakte was zij uitgemergeld en door de heftigheid van de ziekte stond de vrouw al vertwijfeld in het leven. Alleen een beetje hoop op genezing bleef voor haar nog over, wanneer namelijk dankzij de verdiensten van de heilige belijder Liudger, onder wiens gezag zij stond, God zich zou erbarmen haar te helpen. Tenslotte nam de vader haar op een dag, vol van hoop en gelovig van hart, met het bed waarin zij lag op plaatste haar in de kerk en richtte een gebed aan God om genezing. Hij deed dat met vele tranen en diepe deemoed in zijn hart. Een gebed van een vader met een onwrikbaar geloof, met de ondersteuning van de heilige Liudger mocht niet zonder succes blijven. Voorwaar, hij had zijn dochter die hij verzwakt en met verlamde ledematen hierheen had gebracht, genezen weer teruggekregen, nadat de ziekte verdreven was.

22. (=58.) Er was een hoogzwangere vrouw waarvan de bevalling nabij was. Zij werd plotseling ziek. Door haar kwalen waaraan zij hevig leed, werd zij krom. Wat nog betreurenswaardiger was, ook haar dochter, die tijdens haar ziekte was geboren, raakte door dezelfde kwaal aangetast. Dat was zeker een jammerlijke situatie, toen de moeder in de tijd dat ze haar kind de borst gaf meer dan drie jaar lang door vreemde handen gedragen moest worden. Maar een zeer grote nood behoeft ook een grotere goddelijke genade. Want de moeder en dochter werden pas in het vierde jaar van hun ziekte samen op een kar gelegd en naar onze kerk gereden, waar ze in de crypte mochten overnachten. Wonderbaarlijk is de kracht van God en groot de verdienste van de heilige Liudger. De kar bleef daar achter, moeder en dochter keerden op eigen benen gezond naar huis terug.

23. (=59.) Een voorname vrouw uit de lekenwereld uit het dorp dat men (Alten-) Bögge) noemt, raakte verlamd en lag meer dan twaalf jaar in bed, beroofd van de macht over bijna al haar ledematen. Ze kon noch haar hoofd noch haar voeten zelf bewegen. Niet een de hand naar haar mond brengen zonder hulp van andere mensen. Hoewel velen haar ter wille van haar genezing met raad en daad ter zijde stonden, zoals dat gebruikelijk is bij de adel, kon zij toch geen verlichting vinden. Ze stelde al geen hoop meer op medicijnen voor haar lichaam, maar zocht haar toevlucht alleen in de genade Gods. Ondertussen ging aan de heilige, wiens hoogheilige ondergeschikte door de eerwaarde abt Adalgar uit Gallië hierheen gebracht is, de roep vooruit vele goede daden te verrichten. Toen deze relikwieënprocessie naderde, werd de genoemde vrouw naar hem toegebracht en ze kreeg door de verdienste van deze heilige haar gezondheid deels terug, voor het andere deel schiep ze grotere hoop op het volledig gezond worden van haar lichaam. Want de almachtige God, die naar het geloof, de verdienste en het nut van enkelingen wanneer, hoezeer en door wie Hij wil ieder van de Zijnen de gaven van weldaden schenkt, heeft weliswaar de zwakte van het hoofd gedeeltelijk en die van de rechterhand (volledig) uitgeschakeld, maar duidelijk te kennen gegeven dat Hij de genezing van alle overige ledematen opschort. Inderdaad is na vele dagen de vrouw naar ons klooster gebracht en heeft, nadat men haar toestemming gaf om twee nachten in de crypte door te brengen, de onverminderde genezing van haar hele lichaam ervaren.

24. (=60.) Een man met de naam Radbrand kreeg de besmettelijke ziekte die wij pokken noemen, op het dodelijke af. Aan de symptomen van deze ziekte had hij negen weken lang zonder enige hoop op genezing geleden. Zijn lichaam was geheel en al overdekt met zweren en stond overal van de opgezwollen blazen. Zijn familie was bij hem, zijn vrienden en burens hadden, zoals wij al vertelden, geen hoop meer, dat hij het overleven zou, veeleer waren ze bezig te beraadslagen over zijn begrafenis. Ondertussen begon zijn vrouw de aanwezigen te overreden, de zieke naar buiten te dragen, zijn voeten op de weg naar de plaats waar de heilige Liudger rust, te zetten en hem te laten beloven, dat hij daarheen met offergaven zou komen, als hem zijn leven zou worden teruggegeven. Nauwelijks had de zieke de gelofte afgelegd of hij werd plotseling tot grote verwondering van allen weer gezond. Er gebeurde toen een wonderbare gedaantewisseling door de rechterhand van de Allerhoogste, zodat de zieke, bij wie men slecht kort tevoren vanwege zijn zeer grote zwellingen en de dichtheid van de zweren niet het evenbeeld van een levend mens kon herkennen, ogenblikkelijk weer de vroegere normale conditie terugkreeg. Zo spoedig mogelijk voldeed de genezen Radbrandt aan zijn gelofte. Om onze Heiland Jezus Christus en gelijktijd zijn heilige belijder Liudger te danken, kwam Radbrandt naar ons klooster en bevestigde met de getuigen van zijn genezing, wat hij had meegemaakt. Daarmee nodigt de heilige en waarachtige zalige belijder Christi Liudger ons uit, door die onuitputtelijke bron van het ware heil het zielenheil te zoeken, door de zorg voor het lichaam opdat wij, aan weerszijden gered, het verdienen op één of andere manier tot eeuwig gelukzaligheid te komen. Onze Heer Jezus Christus die samen met de Vader en de Heilige Geest één is, staat daarvoor in, en God regeert in alle eeuwigheid. Amen.

Ter nagedachtenis aan den heilige Liudger.

Het privilege dat tijdens het leven van de heilige Liudger aan de monniken van Werden is overgedragen .

Aan alle getrouwen in Christus doen wij verslag van het begin en de oorsprong van de stichting, die de heilige vader en onze patroon, bisschop en belijder Liudger, op de plaats van zijn klooster, dat in *het bos met de naam Wenaswald ligt, boven de rivier de Ruhr, in de plaats Wideberg of Werden, gevestigd heeft; wij laten de ten grondslag liggende waarheid voorafgaan, opdat later een juist oordeel over alle afzonderlijke aantekeningen des te beter kan volgen.* Want de heilige Liudger, uit een edel geslacht afkomstig, heeft voordat hij bisschop werd vooreerst geprobeerd op zijn vaders erfgoed een monnikenklooster te stichten en wel aan de monding van de rivier de Rijn, vervolgens op een andere plaats die Wichmond heet. Wegens de toentertijd nog in de toekomst liggende invallen der Noormannen was hem geopenbaard dat het klooster daar niet kon worden gebouwd. Tenslotte is hem door een goddelijk raadsbesluit nadrukkelijk de plaats in het bos Wenaswalde boven de oevers van de rivier de Ruhr, in het hart gelegd op een tot dan toe onbebouwde en bosrijke plek.

Zonder uitstel repte zich Liudger 's morgens vroeg blij gestemd naar de hem door een goddelijk teken vooraf bepaalde plaats, verwierf van de inwoners en grondbezitters van die streek een bepaald deel van hun erfgoed, waarvoor hij hun ander land in de plaats gaf, en trok naar Rome om daarover met de allerzaligste paus Leo (III) te onderhandelen. Paus Leo herkende deels uit Liudgers woorden, deels door de openbaring van de Heilige Geest, wat voor een geweldige energie en heilige inspanning Liudger in zich droeg. Hij hield hem in grote liefde en eer en schonk hem relikwieën van onze Heiland en de heilige moeder Gods, en bovendien van de twaalf apostelen, opdat te hunner ere het klooster waarvan Liudger gesproken had, gebouwd werd. Liudger verliet Rome, ging naar Benevent en bleef daar in alle rust een tijdje in het klooster van de heilige Benedictus, om daar de orde van het zalige monnikenleven te observeren en de discipline van de heilige levenswijze te leren kennen. Daar schreef hij ook de Regel van de heilige Benedictus over en nam ze met zich mee. Bovendien was de vader van het klooster nabije familie van hem. Liudger bleef twee jaar bij hem.

Van Benevent keerde Liudger terug naar huis en bouwde op het genoemde stuk grond met toestemming en zegen van de zalige Keulse aartsbisschop Hildibald, in zaliger nagedachtenis, een kapel die Liudger later, toen hij tot bisschop benoemd was, met instemming van de geestelijke vader Hildibald ter ere aan de heilige Salvator en de bovengenoemde relikwieën wijdde. Liudger richtte deze kerk met zijn bovengenoemde eigen bezit in en voegde er bovendien eigen vermogen aan toe, weliswaar met de altijd durende clause, dat het vaderlijke goed van de heilige Liudger en het door hem verworven grondbezit, die beide aan de genoemde relikwieën van de heiligen opgedragen waren, met alles wat daartoe behoort en met het gegroeide bezit van de kerk van Werden dienen zal ter vrome gedachtenis van Liudger alsook van zijn gestorven en na hem komende verwanten tot levensonderhoud en kleding van de bij de vaak genoemde kerk van Werden behorende leden, opdat in deze plaats Werden degenen die steeds voor de stichter en zijn verwanten tot God bidden van diens erfgoed blijvend nut en onderhoud hebben.

Het voorbeeld van de man Gods Liudger vond navolging, zowel door armen als rijken. Deze wilden naar zijn voorbeeld uit hun eigen bezit maar ook geld aan de kerk van Werden schenken. Zodat de plaatselijke dienaren van God steeds iets zouden hebben, waarvan zij konden leven, bij hun gebeden die zij voor de schenkers deden. Maar om in die tijd de Saksen en de Friezen waaruit de gemeenschap van monniken voor het grootste gedeelte bestond, nog niet geschoold waren in het geloof, omdat ook de heilige man Liudger anderen niet kon overtuigen, hun wereldlijke leven op te geven en als monniken te leven, en omdat koning Karel (de Grote) Liudger tot leraar van het geloof van de nieuwverworven Saksische en Friese volken benoemd had, heeft Liudger zijn broer, de bisschop Hildegrim, en zijn neef Gerfrid, die toen nog geen bisschop was maar Liudgers toekomstige opvolger, opgedragen zijn werk met Gods hulp te voltooien en hun zijn leerlingen die zichzelf tot dan toe had opgeleid, als zeer beproefd aanbevolen.

Hildigrim en Gerfrid hebben de leerlingen van Liudger met vriendelijke vermaningen als volgt toegesproken: "Bescherm je met de wapenrusting Gods opdat jullie tegen de aanvechtingen des

duivels bestand bent, neem daarom het aan de regel gebonden kloosterlijke leven op je." De leerlingen antwoordden hun: "Wij durven helemaal niet in het monnikleven in te treden, omdat terwijl jullie ver weg het geloof verkondigen, zich andere leermeesters boven ons zullen stellen; en bij hen zal gebeuren wat er staat geschreven: "Anderen hebben gearbeid en jullie oogsten de vrucht van hun arbeid." Zij zullen ons of onze opvolgers dwingen meer te lijden of te verduren dan onze zwakheid dragen kan, ofschoon geschreven staat: "dat God vrijwillig gebrachte offers wil." En zij zullen beweren, dat deze plaats hun toebehoort, hoewel deze in geen geval door hen is gesticht en helemaal niet beschermd wordt." Maar bisschop Hildgrim en zijn neef Gerfrid antwoordden: "Wij raden jullie aan deze mantel van de heilige levenswandel en het loon van een heilig leven te aanvaarden, opdat niet onze broeder Liudger deze plaats Werden aan iemand anders ten geschenke geeft of overdraagt. Maar jullie zullen voor altijd het vrije recht hebben om op deze plaats te blijven en haar te bezitten, haar zowel intern als van buitenaf te leiden en het leven daar te leiden waarin de goddelijke genade jullie gesterkt heeft, want er staat geschreven: "Wanneer ik mijn kudde nog meer uitput door rond te trekken, gaan alle op zekere dag te gronde." Een aantal voorname volgelingen hoorden deze barmhartige onderwijzing aan en stelden, door de liefde van God gegrepen, hun zonen ter beschikking van bovengenoemde relikwieën onder de voorwaarde dat zij alleen als zij zich verdienstelijk zouden maken betreffende de barmhartigheid en vrijheid, in monnikspij als dienaar van God daar konden blijven. En zo gaven allen die later hun zonen daar het juk van Christus oplegden, hen onder dezelfde genade van de gunst en van dezelfde opzet. Daarom stuurde men boden naar de heilige Liudger en spoorde hem aan om te komen. Toen de boden in grote haast aangekomen waren, spraken ze Liudger met de volgende woorden aan: "Uw leerlingen weigeren de regel aan te nemen, omdat ze in dit harde leven bang zijn voor hun eigen zwakheid, en ze zeggen dat ze vreesden dat er na ons bestaan een of andere tegenstander opstaat die hen met een nog grotere last bezwaart." Daarop antwoordde de heilige Liudger: "Wie dat ooit doet, worde door de banvloek geslagen en zal mij tegenover zich vinden op de dag des oordeels en rekenschap afleggen waarom hij het waagt om op deze plaats Werden, die mij de goddelijke Voorzienigheid niet alleen getoond, maar ook geopend en voor mij bepaald heeft, binnen te dringen of hem in iets anders te veranderen, dan ik voorgeschreven en vastgesteld heb, en durft te bestrijden wat aan mij voor de uitrusting van het klooster en het vermogen vooraf bepaald is". Op gelijke wijze spraken allen in dezelfde mate onder verschrikkelijke verwensingen hun banvloeken uit: "Wie ook maar ooit deze, onze aanwijzing en dit statuut van ons probeert te verbreken of in iets anders te veranderen, moge de toorn van de hemelse God over zich afroepen en uit de gemeenschap van de heilige engelen gestoten worden en in alle eeuwigheid door alle heiligen vervloekt."

En iedereen bracht zijn familie op zondag mee naar het klooster van Werden en bracht zijn gezamenlijk erfgoed onder het recht en het beheer van de broeders die daar God dienen. Zo namen op deze dag eindelijk in het bijzijn van allen die zich daar verzamelden de genoemde leerlingen van Liudger het kleed van de heilige levenswandel aan onder de genade van de gunst waarover we al gesproken hebben, tezamen met hun vaderlijk erfgoed. En aan het klooster mocht niet iemand in bestuur toevertrouwd worden zonder overleg en zonder de wilsbeschikking van de monniken, die daar God dienen, omdat immers ook de bezittingen van de kerk van Werden niets anders zijn dan het erfgoed van de heilige Liudger, zijn familie en van de monniken, die daar leefden. Liudger bepaalde dat het aan geen van zijn familieleden geoorloofd was, ooit een opvolger uit het eigen geslacht aan te wijzen zonder keuze of wilsbeschikking van de monnik-gemeenschap. Veeleer moet het dan zo gaan, dat het, wanneer het gunstig lijkt iemand van de verwanten met raad en wilsbesluit van de broeders en in gebed voor te dragen, in geen geval toegestaan wordt, de voorgenoemde kerk in Werden met haar bezittingen door een of andere wettelijke overdracht aan hem ter beschikking te stellen of dat hij deze aanneemt.

Maar hij mag alleen in het klooster zelf aanroeping met de regel van de heilige Benedictus eenvoudig en veilig instemmen door het betuigen van de volgende zin: "Zoals ik N. van mijn voorganger deze regel van de heilige vader Benedictus deze broeders samen met het bezit van deze kerk ontvangen

heb, zo draag ik je die met hun keuze voor dezelfde regel en hetzelfde bezit ter bescherming voor aan God en zijn heiligen, opdat jij met het oog op hun behoud (te weten van de regel en het bezit) een dergelijke ijver beoefent, dat je zonder zorg op de dag van het Oordeel daar rekenschap kunt afleggen.”

En zo heeft elk van de ander de zorg voor de bovengenoemde kerk te Werden over genomen. Als echter door Gods erbarmen het ergens gebeuren dat het de bloedverwanten van Liudger aan Koninklijke ondersteuning of geestelijke ijver ontbrak en dankzij Gods barmhartigheid het convent door toename groeide, dan heeft de glorierijke keizer Karel aan de heilige Liudger op diens voorspraak zeer vroom toestemming gegeven, dat een waardig hoofd van het convent binnen de kerk van Werden gekozen mocht worden.

Bovendien heeft de keizer met verschrikkelijke dreigingen van straf en elke handelwijze verdoemd, als iemand het ooit zou wagen, de traditie van deze rechtsakte te breken of te niet te laten gaan, dat door voorspraak van de heilige moeder Gods, Maria, en van de twaalf apostelen aangeroepen, hijzelf die gezegd heeft: “Aan mij is de wrake, ik zal vergelden”, opstaan en zal oordelen.